

Bilaga (SCB-FS 2025:11)

Utvärdering av den officiella statistikens kvalitet - statistikområde

Utvärderingen av den officiella statistikens kvalitet utgår från statistikens ändamål. Utvärderingen består av två formulär:

- Ett för statistikområden (detta formulär) där de inledande frågorna handlar om omvärldsförändringar, informationsbehov och statistikens ändamål.
- Ett för statistikprodukter där kvaliteten inte beskrivs i detalj utan mestadels sammanfattas i fem kvalitetskomponenter; *Statistikens innehåll* (underkomponent till huvudkomponenten *Relevans*), samt de fyra huvudkomponenterna *Tillförlitlighet*, *Aktualitet och punktlighet*, *Tillgänglighet och tydlighet* samt *Jämförbarhet och sammanvändbarhet*.

Utvärderingen avser statistik som har offentliggjorts under ett visst kalenderår. Detta år kallas utvärderingsåret. För mer information, se [Utvärdering av den officiella statistikens kvalitet – en handbok](#) (i fortsättningen kallad Utvärderingshandboken).

Ett cykliskt arbetssätt

Statistikens ändamål, kvalitetskrav, undersökningsdesign och utfallet av statistikframställningen kan ses som fyra länkar i en kedja enligt nedanstående diagram. Ändamålet ger, i princip, upphov till krav på kvalitetskomponentnivå. Undersökningens design ska, i princip, vara sådan att kvalitetskraven tillgodoses. Utfallet – den kvalitet som statistiken har – ska i princip vara enligt designen, men det kan bli något annorlunda. Utfallet utvärderas i den löpande verksamheten. Erfarenheter och slutsatser används i kommande produktionsomgångar. Eventuellt omformuleras ändamål, kvalitetskrav och undersökningens design.

A Utvärdering av statistikområde

Anvisningar

När formuläret ska fyllas i är det viktigt att läsa anvisningarna parallellt och ha dessa som stöd. Anvisningar finns både i formuläret och i [Utvärderingshandboken](#). Handboken innehåller dessutom motiveringar på en övergripande nivå och förklaringar till enskilda frågor och begrepp.

Statistikområde

Utvärderingen på nivån statistikområde görs för området som helhet. I ett statistikområde ingår en eller flera statistikprodukter. En statistikprodukt tillhör normalt ett statistikområde. Frågorna i detta formulär handlar bland annat om informationsbehovet inom hela statistikområdet, om statistikens ändamål sammantaget för hela området och om kvalitetsstudier.

Användarnas informationsbehov

Informationsbehov handlar om de behov statistikanvändare har av statistisk information. Som statistikanvändare räknas bland annat beslutsfattare, planerare, forskare, media och allmänhet.

Ofta är användarnas informationsbehov många och varierande. Olika användare efterfrågar statistik som belyser olika perspektiv av samhället. Dessutom förändras samhället vilket i sin tur ändrar behov och förfrågningar. Eftersom det inte går att tillgodose alla informationsbehov måste den statistikansvariga myndigheten prioritera. Det görs normalt gemensamt mellan myndigheten, beställare och de viktigaste användarna.

Informationsbehov handlar ofta om statistikens innehåll, men inte enbart. Det kan avse framställningstid, jämförbarhet, tillförlitlighet etc. Vilka av användarnas informationsbehov som ska tillgodoses visas i ändamålet med statistiken, dvs. i det huvudsakliga syftet.

A1 Omvärldsförändringar inom ramen för statistikområdet

Ibland sker förändringar i omvärlden som påverkar användarnas behov av statistisk information, exempelvis till följd av nya bestämmelser i lagar, en finanskris eller en pandemi. Behoven kan handla om att på ett tydligare sätt synliggöra effekter av en händelse med mer detaljerad information eller att tillhandahålla mer aktuell eller frekvent statistik.

Har det sedan föregående utvärdering skett omvärldsförändringar som påverkat viktiga informationsbehov hos användarna?

- ☐ Ja -> Kommentera
- ☐ Nej
- ☐ Statistikområdet är nytt eller har ändrats så mycket att en jämförelse är svår att göra. → A2

Kommentar 1: Vilka omvärldsförändringar har skett som påverkar viktiga informationsbehov hos användarna

(= Exempel, se text A1 i slutet av dokumentet)

Kommentar 2: Hur har dessa påverkat viktiga informationsbehov hos användarna?

(= Exempel, se text A1 i slutet av dokumentet)

A2 Hänsyn till uppgiftslämnarbörda

För att uppgiftslämnarbördan inte ska bli för stor kan myndigheten om möjligt minska mängden data som samlas in genom direktinsamling (från enskilda uppgiftslämnare). Detta kan i sin tur innebära att vissa av användarnas viktiga informationsbehov inte kan prioriteras. Exempelvis kan statistikens innehåll bli mindre detaljerat på grund av att myndigheten tar hänsyn till uppgiftslämnarbördan, eller för att statistiken baseras på register och därför får ett något annat innehåll.

Medförde hänsyn till uppgiftslämnarbörda att viktiga informationsbehov *inte* tillgodosågs under utvärderingsåret?

Svaret kan vara detsamma flera år i rad. Det kan gälla en eller flera statistikprodukter inom statistikområdet.

☐ Ja --> Kommentera

☐ Nej

Kommentar: På vilket sätt medförde hänsyn till uppgiftslämnarbördan att viktiga informationsbehov inte tillgodosågs.

(= Exempel, se text A2 i slutet av dokumentet)

A3 Brister i statistikens innehåll

Statistikens innehåll åskådliggörs vanligen med en tabellplan som visar bland annat objekt, variabler, redovisningsgrupper och referenstider. Vad som ingår i statistiken beror på de prioriteringar myndigheten gör av den statistik som ska framställas inom statistikområdet. Innehållet i statistiken kan ibland avvika från användarnas önskemål. Det kan till exempel handla om att det finns risk att enskilda uppgifter röjs, att olika användare har något motstridiga önskemål eller att uppgiftslämnarbördan eller kostnaderna för att tillgodose önskemålen blir för höga.

Fanns det påtagliga brister i statistikens innehåll i förhållande till viktiga informationsbehov under utvärderingsåret?

Svaret kan vara detsamma flera år i rad.

☐ Ja → Kommentera

☐ Nej

Kommentar 1: Vilka påtagliga brister fanns i statistikens innehåll: ⓘ

(ⓘ = Exempel, se text A3 i slutet av dokumentet)

Kommentar 2: Vad är orsaker till dessa brister? ⓘ

(ⓘ = Exempel, se text A3 i slutet av dokumentet)

A4 Statistik som inte är officiell

Utöver statistik som är officiell kan myndigheten framställa annan statistik inom statistikområdet som efterfrågas av användarna. Det kan finnas olika anledningar till att statistiken inte är officiell, till exempel att kvaliteten inte är tillräcklig eller att det är temporär statistik.

Framställde myndigheten statistik inom statistikområdet som *inte* är officiell och som tillgodosåg viktiga informationsbehov under utvärderingsåret?

Svaret kan vara detsamma flera år i rad.

☐ Ja --> Kommentera

☐ Nej

Kommentar 1: Vilken statistik är detta? (kort beskrivning)

Kommentar 2: Varför är denna statistik inte officiell?

(ⓘ = Exempel, se text A4 i slutet av dokumentet)

A5 Ändringar av statistikens ändamål

Statistikens ändamål anger det huvudsakliga syftet med statistiken. Ibland kan statistikens ändamål behöva ändras. Ändringarna kan till exempel bero på att det har tillkommit viktiga informationsbehov eller att myndigheten har gjort omprioriteringar. Vad som är ändringar i stor, respektive viss, omfattning är en bedömningsfråga.

Har det sedan föregående utvärdering skett ändringar av statistikens ändamål?

- ☐ Ja, i stor omfattning --> Kommentera
- ☐ Ja, i viss omfattning --> Kommentera
- ☐ Nej →
- ☐ Statistikområdet är nytt eller har ändrats så mycket att en jämförelse är svår att göra.

Vilka ändringar av statistikens ändamål har skett?

(i = Exempel, se text A5 i slutet av dokumentet)

A6 Kvalitetsstudier

En kvalitetsstudie är en dokumenterad studie av statistikens kvalitet som oftast berör någon eller några kvalitetskomponenter. Den innehåller bland annat en beskrivning av syfte, metod, resultat samt slutsatser och rekommendationer. Kvalitetsstudien kan göras separat eller som en del av en undersökning. Den kan till exempel vara en studie av mätfel genom jämförelser av data, eller en studie av uppsnabbning, undertäckning eller kontaktstrategier. Det kan också vara en studie av ett register eller en annan datakälla som används av en eller flera produkter inom statistikområdet.

Har det sedan föregående utvärdering färdigställts någon kvalitetsstudie inom statistikområdet?

Kvalitetsstudier kan ha gjorts för en eller flera statistikprodukter.

- ☐ Ja --> Kommentera
- ☐ Nej (→ Avslut/TACK!)

Kommentar: Ange kvalitetsstudiens titel och beskriv kort slutsatserna för varje kvalitetsstudie (högst tre av era kvalitetsstudier):

1.
2.
3.

Text som ska läggas in i informationsikonerna ⓘ vid frågorna:

A1

Exempel på omvärldsförändringar som kan ske, och hur de påverkar användarnas viktiga informationsbehov

- Nya bestämmelser i socialtjänstlagen medför nya behov av statistik.
- Ändringar i målen för den nationella jämställdhetspolitiken innebär att nya indikatorer behövs.
- Vattenbrist i delar av landet har lett till ökat intresse för statistik över vattenanvändning.
- Coronapandemin innebar önskemål om mer frekvent publicering.
- Coronapandemin innebar ett ökat behov av tidig, preliminär, statistik.
- AI har blivit en stor fråga inom IT-användning, och investeringar i AI efterfrågas.
- Plastanvändningen ändras och fokus är på cirkularitet så fler detaljer om avfallsflöden behövs, även bättre jämförbarhet mellan EU:s medlemsstater.

A2

Exempel på Hänsyn till uppgiftslämnarbörda som medför att viktiga informationsbehov *inte* kan tillgodoses:

- Samlar enbart in EU:s obligatoriska variabler och inte de frivilliga variablerna, trots att de frivilliga är efterfrågade.
- Uppgifter hämtas från befintliga register, vilket begränsar informationen mer än önskvärt.
- Det är inte möjligt att utöka urval och antal frågor då uppgiftslämnarbördan upplevs som stor. Därmed kan vissa viktiga informationsbehov inte tillgodoses.
- Redovisningen bör ske på lägre regional nivå, men målsättningen om minskad uppgiftslämnarbörda hindrar nedbrytning på lägre regional nivå på grund av för litet urval.

A3

Exempel på påtagliga brister som kan finnas i statistikens innehåll, och orsaker till dessa brister:

- Behov av en mer detaljerad redovisning t.ex. lägre geografisk nivå. Sekretess är huvudorsak.
- En mer täckande redovisning är efterfrågad, men enligt gällande förordning finns inte stöd för att samla in dessa uppgifter.
- Avsaknad av aktuell statistik avseende tillgångar och skulder för individer och hushåll. SCB saknar rättsliga förutsättningar för att samla in administrativa data om individers tillgångar och skulder.
- Arbetsmiljö belyst från organisationsperspektivet saknas. Beskrivningen idag utgår främst från individperspektivet.
- Statistik över levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning är inte jämförbar mellan olika undersökningar. En gemensam definition saknas.
- Behov av en mer frekvent redovisning och därmed mer frekvent datainsamling.
- Mer information om hur effekterna av covid-19 har påverkat och påverkar arbetsmiljön behöver samlas in.
- Statistiken bör uppdateras oftare, men budgeten är begränsad.

A4

Exempel på anledningar till att statistiken *inte* är officiell:

- Osäkerhet i hur ofta statistiken ska publiceras i framtiden.
- Kvaliteten är inte tillräckligt bra.
- Kvalitetsbrister som inte är utredda.
- Ad hoc-undersökningar.
- Tillfälliga frågor om coronapandemin.
- På grund av coronapandemin har viss statistik blivit väldigt efterfrågad och preliminär statistik publiceras oftare än vanligt samt mer uppdelad än vanligt.
- Oklara gränsdragningar mellan myndigheter om statistikredovisningen.
- De preliminära uppgifterna genomgår inte tillräcklig kvalitetskontroll.

A5

Exempel på ändringar av statistikens ändamål:

- Nyttillkomna större informationsbehov har inkluderats.
- En omprioritering har gjorts.
- Ändamålet har utökats och omfattar årligen återkommande officiell statistik på riks-, läns- och kommunnivå.
- Områdets ändamål har utvidgats. Flera statistikprodukter ingår.
- Omfattande förändring av innehållet.